

แนวทางการจัดอบรมวิชาชีพด้านอาหาร
สำหรับผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี*

The Guidelines of the Vocational Training on Food for the Elderly
of Ban Huai Sai Nuea, Phetchaburi Province

¹จุฑามาศ พีรพัชระ, ²พัชรนันท์ ยั่งวรวิเชียร, ³ชนิดา ประจักษ์จิตร และ ⁴จอมขวัญ สุวรรณรักษ์

¹Chutamas Peeraphatchara, ²Patcharanun Youngworawichian,

³Chanida Prajugit and ⁴Jomkhwun Suwannarak

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

^{1,2,3,4}Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand.

²Corresponding Author's Email: patcharanun.y@rmutp.ac.th.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการหลักสูตรอบรมวิชาชีพด้านอาหาร 2) จัดทำหลักสูตรและแนวทางที่เหมาะสมในการอบรมวิชาชีพด้านอาหาร และ 3) ทดลองใช้หลักสูตรวิชาชีพด้านอาหารของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี ผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นผู้บริหารเทศบาลเมืองชะอำ กรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ จำนวน 7 คน และ 170 คน ตามลำดับ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังอบรม แบบประเมินผลภาคทักษะ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติตค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรวิชาชีพด้านอาหารที่ผู้สูงอายุต้องการอบรม 3 ลำดับ ได้แก่ อาหารว่าง ขนมหวาน และน้ำพริก ใช้สถานที่ของชมรม อบรมในวันทำการครั้งละ 3 ชั่วโมง โดยวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับวิทยากรจากสถาบันการศึกษา ใช้สื่อประเภทรูปภาพประกอบคำบรรยาย ใช้วิธีการอบรมที่เน้นภาคทักษะ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างวิทยากรและผู้เข้าอบรม จัดกิจกรรมทางสังคมระหว่างการอบรม มีการประเมินผลก่อนและหลังอบรมแบบมีส่วนร่วม 2) จัดทำหลักสูตรและแนวทางที่เหมาะสมในการอบรมวิชาชีพด้านอาหาร พบว่า หลักสูตรอบรมประกอบด้วย 11 หัวข้อ มีความเหมาะสมในระดับมาก 3) การทดลองใช้หลักสูตรวิชาชีพด้านอาหาร พบว่า คะแนนการทดสอบความรู้หลังการอบรมของผู้รับการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทักษะการปฏิบัติ 5 ใน 7 ด้านอยู่ในระดับดีมาก ผู้รับการอบรมพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมในระดับมาก ผู้รับการอบรมที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม

*Received December 25, 2020; Revised June 6, 2021; Accepted June 12, 2021

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้รับการอบรมที่มีอายุต่างกันและสถานภาพในชมรมต่างกัน มีความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: อบรมวิชาชีพด้านอาหาร; อาหาร; ผู้สูงอายุ; บ้านห้วยทรายเหนือ

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to study the needs for the training course of vocational training on food; 2) to arrange a course and appropriate guidelines of the vocational training on food; and 3) to try out the training course of vocational training on food for the elderly of Ban Huai Sai Nuea, Phetchaburi province. The key informants and research sample consisted of 7 administrators of Cha-am Municipality and 170 committee and members of Ban Huai Sai Nuea elderly club. The data collection was conducted by means of in-depth interviews, questionnaires, pre-tests and post-tests on knowledge, skills evaluation form, and the satisfaction assessment form towards the training process. The acquired data were analyzed by content analysis approach. The statistics used were frequency, percentage, standard deviation (S.D.), T-test, and one-way ANOVA.

The research results found as follows: 1) There are 3 types of vocational training course on food that are needed by the elderly, namely, snacks, desserts, and Thai chili dip, respectively. The training course takes place at the venue of the club and 3 hours per class on the working days by instructors on local wisdom together with instructors from educational institutions. Pictures and lectures are used for teaching. The training emphasizes skills and the exchange of knowledge and experiences between the instructors and participants. Various activities are also arranged during the training as well as the participatory pre-test and post-test. 2) From studying the arrangement of the course and appropriate guidelines of the vocational training on food, it revealed that the training course comprises 11 subjects which are found appropriate at a high level. 3) From experimenting with the training course of vocational training on food, it was found that the post-test scores are higher than pre-test scores at a statistical significance level of 0.05. While the 5 out of 7 practice skills are at a very high level. The participants had satisfaction levels towards the training process at a high level. The participants of different gender had different satisfaction levels towards the training process with a statistical significance level of 0.05. Whereas, the participants of different age and status in the club had satisfaction levels towards the training process with no difference at a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Vocational Training on Food; Food; Elderly; Ban Huai Sai Nuea

บทนำ

สถานการณ์ด้านประชากรทั่วโลก พบจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ในปี 2558 มีประชากรที่มีอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า 901 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2543 ร้อยละ 48 โดยคาดว่า ในปี 2573 ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 56 และในปี 2593 จะเพิ่มเป็นสองเท่าของปี 2558 ซึ่งผู้สูงอายุสองในสามของโลก อาศัยอยู่ในภูมิภาคกำลังพัฒนา (United Nation, 2015) สำหรับประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศในปี 2537 เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.7 ในปี 2560 และร้อยละ 20 ในปี 2564 ซึ่งเป็นการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (National Statistic Office, 2017) สถานการณ์นี้ ส่งผลกระทบต่อการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาความมั่นคงด้านรายได้ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีอายุยืน ทำให้เงินออมไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงมีการกำหนดแนวทางการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้พึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ แก่แรงงานผู้สูงอายุ ด้วยการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ด้านอาชีพ ให้คำปรึกษาในการทำธุรกิจ และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Office of the National Economic and Social Development Board: NESDB, 2019)

ชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ก่อตั้งเมื่อปี 2548 ในความดูแลของเทศบาลเมืองชะอำ ปัจจุบันมีสมาชิก 291 คน มีการประกอบกิจกรรมทางสังคม สุขภาพ และอาชีพ ได้แก่ 1) การสวดมนต์ ไหว้พระ เล่น อังกะลุง ร้องเพลง และรำวง 2) การออกกำลังกาย และรับตรวจสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลชะอำ และ 3) การทำอาหารและรับประทานร่วมกัน ต่อมาปี 2551 มีการรวมสมาชิกที่มีความต้องการทำอาหาร เป็นกลุ่ม น้ำพริกผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ร่วมดำเนินกิจกรรมทำน้ำพริกเพื่อแจกจ่ายแก่สมาชิก จนภายหลังทำการพัฒนาเป็นอาชีพโดยทำจำหน่ายแก่ผู้สนใจซื้อในตลาดของชุมชน และผู้เข้าศึกษาดูงานของชมรมในฐานะศูนย์การเรียนรู้ ความรู้ในการทำน้ำพริกนี้ เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของกลุ่ม ประกอบกับการรับความรู้จากหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนในท้องถิ่นและสถาบันการศึกษา ในรูปแบบการอบรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการอบรมดังกล่าวในหลายด้าน เพราะสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ในขณะเดียวกัน มีความเห็นว่า การอบรมที่ผ่านมา มีเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลการอบรมจำนวนน้อยเกินไป การบรรยายความรู้ใช้เวลานานทำให้สมาธิในการอบรมน้อยลง เอกสารอบรมมีรายละเอียดมากเกินไป ตัวอักษรขนาดเล็ก ไม่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ (Youngworawichian, 2016) โดยผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือส่วนใหญ่ มีปัญหาทางสายตา บกพร่องในการมองเห็น สายตาพร่ามัว ไม่สามารถอ่านข้อความที่มีขนาดเล็กได้ (Sungnoen, 2017) และการอบรมที่ผ่านมา ยังไม่มีหลักสูตรเฉพาะสำหรับการให้ความรู้ของผู้สูงอายุที่อาจต้องใช้แนวทางให้ความรู้ที่แตกต่างจากแนวทางเดิม

จากสถานการณ์ข้างต้น การศึกษาหาแนวทางจัดอบรมวิชาชีพโดยพัฒนาหลักสูตรด้านอาหารสำหรับผู้สูงอายุ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้สูงอายุให้ใช้ศักยภาพด้านภูมิปัญญาผสมผสานความรู้ที่ได้รับจากนักวิชาการ ด้วยแนวทางการอบรมที่เหมาะสมกับสภาพทางกาย อารมณ์ ของผู้สูงอายุ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้และส่งเสริมการหารายได้ของผู้สูงอายุและกลุ่มผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการหลักสูตรอบรมวิชาชีพด้านอาหาร
2. เพื่อจัดทำหลักสูตรและแนวทางที่เหมาะสมในการอบรมวิชาชีพด้านอาหาร
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรวิชาชีพด้านอาหารของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลเมืองชะอำ ได้แก่ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม และหัวหน้าฝ่ายพัฒนาอาชีพและส่งเสริมการเกษตร และกรรมการชมรม ได้แก่ ประธานชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ประธานกลุ่มน้ำพริกผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ กรรมการชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ รวม 7 คน

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ จำนวน 291 คน และกลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ 168 คน ใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สำหรับงานวิจัยนี้ได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 170 คน และกลุ่มตัวอย่างในกิจกรรมการทดลองใช้หลักสูตร เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ 30 คน โดยความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย 170 คน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5 รายการ ประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลเมืองชะอำและกรรมการชมรม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลความต้องการหลักสูตร แนวทาง/กระบวนการอบรม และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดทำหลักสูตรอบรม

2) แบบสอบถามความต้องการหลักสูตรอบรมวิชาชีพ สำหรับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม หลักสูตรที่ต้องการอบรม แนวทางการจัดอบรม

3) แบบทดสอบความรู้ก่อน-หลังการฝึกอบรม เป็นแบบทดสอบภาคความรู้แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4) แบบประเมินผลภาคทักษะการอบรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ 7 ข้อ ครอบคลุมพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณภาพของผลงานสำเร็จ

5) แบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามลิเคิร์ต (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และใช้เกณฑ์การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ของ Best (1970)

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ได้ขอความอนุเคราะห์จากเทศบาลเมืองชะอำ และชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ซึ่งผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้ดำเนินการ กรณีกลุ่มตัวอย่างที่สามารถอ่านข้อความได้ จะตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง แต่กรณีมีปัญหาในการอ่านข้อความ ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจะให้ความช่วยเหลืออ่านให้ฟังแล้วให้ตอบคำถาม

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดกลุ่ม เรียงเรียงข้อมูล จัดลำดับ และสังเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความต้องการหลักสูตรอบรม ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินผลทักษะการฝึกอบรม ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการะบวนการอบรม ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) สำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ใช้สถิติทดสอบค่า F-test ในกรณีที่ค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน ใช้การทดสอบ Welch Test และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความต้องการหลักสูตรอบรมวิชาชีพด้านอาหาร

1.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลเมืองชะอำและกรรมการชมรมผู้สูงอายุ พบว่า หลักสูตรที่เหมาะสมควรเป็นหลักสูตรการทำอาหารว่าง หรือขนม ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุสนใจเรียนรู้เนื่องจากเป็นความต้องการเดิมอยู่แล้ว เนื้อหาของหลักสูตรที่เหมาะสม ประกอบด้วยภาคความรู้และภาคทักษะ แต่ควรเป็นความรู้ที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ไม่เป็นวิชาการมากเกินไป โดยกำหนดสัดส่วนภาคความรู้ 1 ชั่วโมง ทักษะ 2 ชั่วโมง หรือภาคความรู้ 30 นาที ทักษะ 2 ชั่วโมง 30 นาที และกำหนดเป็นช่วงเช้า ระหว่างเวลา 9.00 - 12.00 น.สำหรับสถานที่สำหรับการฝึกอบรม สามารถใช้ได้ทั้งสถานที่ของชมรม เทศบาลเมืองชะอำหรือเครือข่าย หรือสถานที่ของวัดในพื้นที่ วันที่อบรมควรเหมาะสมกับการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ วิทยากรที่ให้การอบรม ควรบูรณาการวิทยากรที่เป็นนักวิชาการและวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำการอบรม และควรมีการประเมินผลทั้งก่อนและหลังอบรม นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญเรื่องสื่อที่ใช้ในการอบรม เอกสารอบรมไม่ควรมีข้อมูลทางวิชาการมากเกินไป มีขนาดตัวอักษรที่

มองเห็นได้ชัดเจนสำหรับผู้สูงอายุ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์ทางวิชาการที่ไม่จำเป็น รวมทั้งเลือกวิธีการสื่อสารที่เข้าถึงผู้รับการอบรม

1.2. ผลจากการสอบถามความต้องการหลักสูตรอบรมวิชาชีพ

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยหญิงมากกว่าชายเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 52.40 และ 47.60 ตามลำดับ อายุ 55-65 ปี ร้อยละ 44.10 ซึ่งใกล้เคียงกับผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปีแต่ไม่เกิน 75 ปีร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นสมาชิกชมรม ร้อยละ 85.90 และเป็นกรรมการชมมรร้อยละ 14.10

1.2.2 หลักสูตรที่ต้องการอบรม ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการอบรมหลักสูตรการทำอาหาร 3 รายการเรียงตามลำดับความต้องการ ได้แก่ หลักสูตรการทำอาหารว่าง ร้อยละ 23.00 การทำขนมหวาน ร้อยละ 21.80 และ การทำน้ำพริก ร้อยละ 18.70

1.2.3 แนวทางการจัดอบรม 1) ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 73.50 มีความคิดเห็นว่า ควรใช้สถานที่ของชมรมในการอบรม 2) ให้จัดอบรมในวันทำการจันทร์-ศุกร์ ระหว่างเวลา 9.00-12.00 น. ร้อยละ 66.50 โดยใช้เวลาอบรม 3 ชั่วโมง 3) ต้องการวิทยากรจากสถาบันการศึกษาร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น ร้อยละ 72.94 4) ใช้สื่อการอบรมที่เข้าใจง่าย ร้อยละ 88.82 5) ใช้วิธีการอบรมแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเน้นภาคทักษะ ร้อยละ 82.35 6) เสริมกิจกรรมทางสังคม ร้อยละ 91.18 และ 7) ควรมีการประเมินผลทั้งก่อนและหลังการอบรมแบบมีส่วนร่วม ร้อยละ 81.80

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การจัดทำหลักสูตรและแนวทางที่เหมาะสมในการอบรมวิชาชีพด้านอาหาร

2.1 การจัดทำร่างหลักสูตรและแนวทางที่เหมาะสมในการอบรมตามรูปแบบของกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2000) ประกอบด้วย 11 หัวข้อ ได้แก่ ชื่อหลักสูตร ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหาหลักสูตร สถานที่ วัน และเวลาการอบรม แหล่งเรียนรู้และสื่อประกอบการอบรม การวัดและประเมินผลการอบรม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาสาระ

2.2 การประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านอาหารพบว่า ร่างหลักสูตรในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด 4 ข้อ และระดับมาก 7 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับ ได้แก่ ความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ส่วนข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดมี 2 ข้อ คือ แหล่งการเรียนรู้และสื่อประกอบการอบรม และการวัดและประเมินผลอบรม โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับลดรายละเอียดเนื้อหาสาระภาคความรู้ ปรับลดหัวข้อในตำรับการทำอาหาร เพิ่มรายการสื่อประกอบการอบรมประเภทของจริง เพิ่มเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ขณะทำแบบทดสอบ และเพิ่มเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าอบรมในช่วงการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรอบรมวิชาชีพด้านอาหาร

3.1 ผลการทดสอบภาคความรู้ก่อนและหลังการอบรมรายบุคคล พบว่า ผู้รับการอบรมทั้ง 30 คน มีคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม จากนั้น ทำการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังอบรมในภาพรวม (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนภาคความรู้ก่อนและหลังอบรมในภาพรวม

การทดสอบ	คะแนนต่ำสุด (เต็ม 20 คะแนน)	คะแนนสูงสุด (เต็ม 20 คะแนน)	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 20 คะแนน)	t	df	p
ทดสอบภาคความรู้ ก่อนฝึกอบรม	5	14	10.40	-24.121	29	.000*
ทดสอบภาคความรู้ หลังฝึกอบรม	13	20	16.27			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบการอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า การถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตรการทำอาหารสำหรับผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ทำให้ผู้รับการอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้น

3.2. ผลการประเมินภาคทักษะการอบรมรายบุคคล พบว่า ผู้รับการอบรมส่วนใหญ่ มีทักษะในการปฏิบัติงาน 7 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องในการเตรียมวัตถุดิบ ความถูกต้องในการใช้เครื่องมือ ความถูกต้องของลำดับขั้นตอนการทำอาหาร ความสามารถในการใช้เทคนิคในการทำอาหาร การรักษาความสะอาดในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานทันเวลาที่กำหนดให้และคุณภาพของผลงานสำเร็จ ส่วนผลการวิเคราะห์รายบุคคล มีผู้มีทักษะในระดับดีมาก 27 คน และระดับดี 3 คน โดยผลประเมินในภาพรวม พบว่า ผู้รับการอบรมมีทักษะในระดับดีมาก 5 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องในการเตรียมวัตถุดิบตามตำรับ ความถูกต้องของลำดับขั้นตอนการทำอาหาร ความสามารถในการใช้เทคนิคในการทำอาหาร ปฏิบัติงานทันเวลาที่กำหนดให้ และคุณภาพของผลงานสำเร็จ และระดับดี 2 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำอาหาร และการรักษาความสะอาดในขณะปฏิบัติงาน

3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้รับการอบรมต่อกระบวนการอบรม พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินที่เป็นชาย และหญิงมีขนาดใกล้เคียงกัน โดยหญิงมากกว่าชายเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 53.30 และ 46.70 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบประเมินครึ่งหนึ่ง มีอายุระหว่าง 55-65 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปี แต่ไม่เกิน 75 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.00 ในขณะที่พบว่า มีผู้มีอายุน้อยกว่า 55 ปี เท่ากับผู้ที่มีอายุมากกว่า 75 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 70 และเป็นกรรมการชมรม ร้อยละ 30 มีความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านวิทยากร

ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประโยชน์จากการอบรม โดยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด

3.4 การทดสอบสมมติฐาน เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 3 ด้าน ดังนี้

3.4.1 การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศของผู้สูงอายุ พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีความพึงพอใจในภาพรวมมากกว่าเพศหญิง สำหรับรายด้านพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านวิทยากร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเพศชายมีความพึงพอใจในทุกด้านที่กล่าวมามากกว่าเพศหญิง ส่วนด้านประโยชน์จากการอบรมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

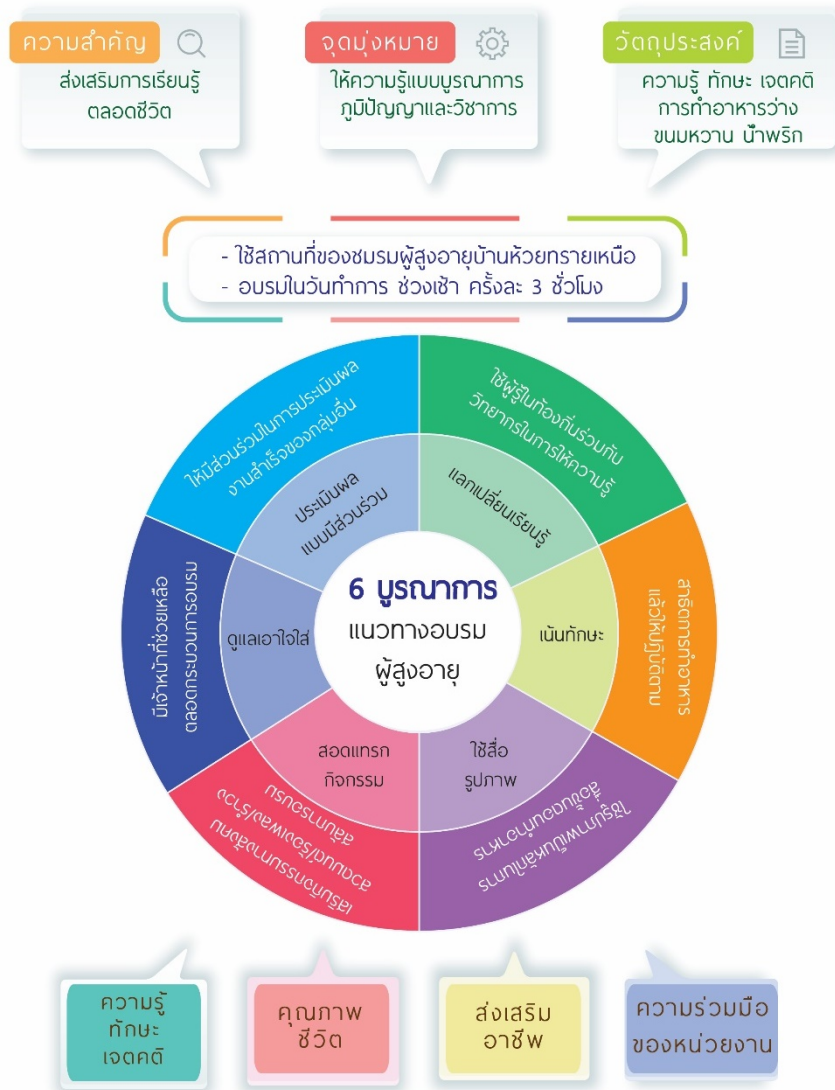
3.4.2 การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินทุกช่วงอายุมีความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4.3 การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพในชมรมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินที่มีสถานภาพเป็นกรรมการ และสมาชิก มีความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ เรียกว่า 6 บุรณาการ แนวทางอบรมผู้สูงอายุ ดังนี้

การศึกษาหลักสูตรและแนวทางการจัดอบรมวิชาชีพด้านอาหารสำหรับผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ เกิดขึ้นจากความสำคัญและแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจุดมุ่งหมายในการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้ของนักวิชาการถ่ายทอดแก่กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในการอบรม ใช้ 6 แนวทางในการบูรณาการ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้ผู้รู้ในท้องถิ่นร่วมกับผู้รู้ในวงวิชาการ การอบรมที่เน้นด้านทักษะ โดยการสาธิตแล้วให้ปฏิบัติตาม การใช้สื่อรูปภาพเป็นหลักในขั้นตอนการทำอาหาร การสอดแทรกกิจกรรมทางสังคม การมีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ ดูแล เอาใจใส่ผู้เข้าอบรม และการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ 3 ด้าน ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมอาชีพ และเกิดความร่วมมือของหน่วยงานชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัย (ภาพที่ 1)

รูปภาพที่ 1 แนวทางการจัดอบรมวิชาชีพด้านอาหารสำหรับผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความต้องการหลักสูตรวิชาชีพด้านอาหารที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสอบถาม พบว่า ผู้สูงอายุต้องการอบรมหลักสูตรการทำอาหารว่าง ขนมหวาน และน้ำพริกตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ในการทำขนมที่ใช้เป็นอาหารว่างและขนมหวานต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการ ผู้เข้าศึกษาดูงานและทำจำหน่ายในตลาดชุมชนเพิ่มเติมจากน้ำพริก และแม้ว่าผู้สูงอายุบางรายจะมีความเชี่ยวชาญในการทำน้ำพริกอยู่แล้ว แต่ยังต้องการเรียนรู้ น้ำพริกอื่น ๆ เพิ่มเติม ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการใช้สถานที่ของชมรมในการอบรม อาจเป็นเพราะชมรมมีพื้นที่กว้างขวาง ประกอบกับมีอุปกรณ์การทำอาหารของชมรมอยู่แล้ว การให้จัดอบรมในวันทำการจันทร์-ศุกร์ ระหว่างเวลา 9.00-12.00 น. โดยใช้เวลาอบรม 3 ชั่วโมง เนื่องจากจะร่วมกิจกรรมได้โดยไม่เหน็ดเหนื่อยมากเกินไป และพักรับประทานอาหารกลางวัน ในเวลาประมาณ 12.00 น. ประกอบกับส่วนใหญ่ต้องรับประทานยาหลังอาหารและพักผ่อน ความต้องการ

วิทยากรจากสถาบันการศึกษา ร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น เนื่องจากวิทยากรท้องถิ่นจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับคนในชุมชนและสื่อสารเข้าใจได้ดี ทำให้ผู้เข้าอบรมรู้สึกคุ้นเคยและเป็นกันเอง ใช้สื่อการอบรมที่เข้าใจง่าย ใช้วิธีการอบรมแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเน้นภาคทักษะเสริมกิจกรรมทางสังคม ได้แก่ การสวดมนต์ ไหว้พระ เล่นดนตรี ร้องเพลง และควรมีการประเมินผลทั้งก่อนและหลังการอบรมแบบมีส่วนร่วม หากสามารถทำได้ จะช่วยกระตุ้นความสนใจและเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 หลักสูตรอบรมวิชาชีพด้านอาหารพัฒนาขึ้นจากผลการสัมภาษณ์ การสอบถาม และประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะเป็นหลักสูตรบูรณาการที่ผู้บริหารเทศบาล เมืองชะอำ กรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และผู้วิจัย ร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมที่เป็นผู้สูงอายุนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองการเรียนรู้ ความต้องการของผู้เรียน ซึ่งชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนที่เป็นสมาชิกของชุมชน (Non-Formal Education Department Division, 2000) หลักสูตรการทำอาหาร ประกอบด้วยการอบรมภาคความรู้และทักษะ ซึ่งคาดหวังว่าผู้สูงอายุจะสามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และอาชีพ สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ ในการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้พึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ โดยพัฒนาเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่ผู้สูงอายุและกำลังจะเข้าสู่ผู้สูงอายุ ด้วยการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ด้านอาชีพ (National Economic and Social Development Board, 2009) เอื้อให้คนทุกกลุ่มวัยเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตในลักษณะการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตั้งแต่เกิดจนตาย และเรียนรู้ได้ทั้งชีวิต (Office of the Education Commission, 2000) รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในการส่งเสริมการมีงานทำ และรายได้ของผู้สูงอายุตามมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ (National Economic and Social Development Board, 2019)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม แสดงให้เห็นถึงคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Othaganont (2014) พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าอบรมมีความรู้ทักษะการจัดการความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นสามารถใช้ในการอบรมทักษะดังกล่าวได้ Taweecheep, Suriya, and Phoomchan (2016) ศึกษาพบว่า ผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพหัตถกรรมจากผักตบชวา มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะการปฏิบัติงานสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม การที่ผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือมีคะแนนทดสอบหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรที่อบรมเป็นเรื่องการทำอาหาร ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สมาชิกมีความรู้และทักษะเดิมอยู่ก่อนแล้ว ที่สำคัญคือ หลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้น เป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่เกิดจากความร่วมมือของหลายฝ่ายในชุมชน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและความต้องการของสมาชิก จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความมั่นใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากการอบรม และส่งผลถึงผลการทดสอบดังกล่าว ถือเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสมาชิกกลุ่มนี้ เพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องใน

การกระตุ้นและสร้างเสริมให้บุคคลแสวงหาความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมั่นใจ สร้างสรรค์ และมีความสุขในการดำเนินชีวิต (Mckenzie, 2001) รวมทั้งเป็นการศึกษาที่สัมพันธ์และผสมผสานกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคล (Sungsri, 2000)

ในขณะที่ผลการประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรม พบว่า ผู้ประเมินพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านวิทยากร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประโยชน์จากการฝึกอบรม และพึงพอใจในระดับมากที่สุดในเรื่องเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามเป็นอย่างดี ให้ข้อมูลที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และในข้อที่การอบรมนี้ทำให้เกิดความสามัคคีของชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Paibulsiri (2012) พบว่า ผู้สูงอายุพึงพอใจต่อการอบรมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับมากถึงมากที่สุด รวมทั้งพบว่า มีสมรรถภาพทางร่างกายดีขึ้น ความเครียดลดลง ความจำดีขึ้นเล็กน้อย ความรู้สึกต่อตนเองคงที่ Yamekaew (2017) พบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านผลการดำเนินการ ด้านการดำเนินการให้บริการ วัตถุประสงค์ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ ด้านขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน และด้านสถานที่จัดกิจกรรมผู้สูงอายุ สำหรับการวิจัยนี้ การที่ผู้ประเมินพึงพอใจในระดับมากและมากที่สุดต่อกระบวนการอบรม ทั้งในภาพรวมและทุกด้าน เนื่องจากในการอบรม นักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแนวทางที่ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความต้องการไว้ โดยเฉพาะการให้บริการ และการช่วยเหลือในการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม ได้ให้ผู้ช่วยนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการอ่านข้อความในคำถามจนดำเนินการเสร็จสิ้น ในการบรรยายจะใช้เวลาเพียงสั้นๆ และเป็นการสาธิตให้ชมทีละขั้นตอน แล้วให้ผู้เข้าอบรมปฏิบัติตาม เพิ่มรายการสื่อการอบรมที่เป็นของจริง และให้ผู้ช่วยนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานภาคทักษะ รวมทั้งการให้บริการอื่น ๆ ซึ่ง Barnard (1996) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วย สิ่งจูงใจเกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ความร่วมมือ การได้รับการบริการ ซึ่งอาจได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว สิ่งจูงใจเกี่ยวกับครูผู้สอนหรือวิทยากร และสิ่งจูงใจเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ร่วมอบรม

สำหรับการทดสอบสมมติฐานผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ และสถานภาพในชมรม พบว่า ผู้เข้าอบรมเพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อกระบวนการฝึกอบรมแตกต่างกันในภาพรวมของกระบวนการอบรม นอกจากนี้ ยังมี ความพึงพอใจแตกต่างกัน 4 ด้าน จากทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านวิทยากร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยผู้เข้าอบรมเพศชายมีความพึงพอใจในภาพรวมและมีความพึงพอใจในทุกด้านที่กล่าวมามากกว่าผู้เข้าอบรมเพศหญิง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Choosup (2013) พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมโครงการพัฒนาอาชีพสู่ชุมชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการสร้างอาชีพเพื่อชุมชนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่เป็นเพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะที่ผ่านมา สมาชิกผู้สูงอายุเพศชายจะรับผิดชอบการดูแลการจัดสถานที่ การขนย้ายวัสดุอุปกรณ์ และคอย

อำนวยความสะดวกต่างๆ ในการประกอบกิจกรรม โดยมีส่วนน้อยที่เข้าร่วมกิจกรรมอบรม แต่เนื่องจากในครั้งนี้ สมาชิกเพศชายดังกล่าว ได้แจ้งความประสงค์ขอเข้ารับการอบรม 14 คน จากผู้รับการฝึกอบรม 30 คน ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ครั้งแรกของสมาชิกหลายคนที่ได้รับการตลอดกระบวนการอบรม จึงเป็นความประทับใจในการรับบริการ เป็นไปตามแนวคิดของ Barnard (1996) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ความร่วมมือ การได้รับการซึ่งอาจได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ความสามารถของผู้สอน และเพื่อนร่วมงานหรือร่วมฝึกอบรม ส่วนสมาชิกเพศหญิง มีประสบการณ์การอบรมหลายครั้งแล้ว จึงต้องการได้รับการที่ดีขึ้นอีก ตามทฤษฎีของ Maslow (1970) ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ก็มีความต้องการสิ่งใหม่เข้ามาแทนที่ และเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่สนใจให้เกิดพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น แต่จะมีความต้องการในระดับสูงเข้ามาแทนที่ และเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมนั้น

เมื่อพิจารณาข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ พบว่า ผู้เข้าอบรมที่มีช่วงอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Choosup (2013) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้รับการอบรมที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการสร้างอาชีพเพื่อชุมชนด้านวิทยากรไม่แตกต่างกัน สำหรับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่รับการอบรมเกือบทั้งหมดจะมีช่วงอายุระหว่าง 55-65 ปี และมากกว่า 65 ปี แต่ไม่เกิน 75 ปี ผู้เข้าอบรมดังกล่าวนี้จึงเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ตามการแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลก (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2016) และ Yuriek et al. (1980) ดังนั้นจึงมีความพึงพอใจต่อกระบวนการให้บริการตลอดขั้นตอนการอบรมที่ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ผู้เข้าอบรมที่มีสถานภาพเป็นกรรมการและสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ มีความพึงพอใจต่อกระบวนการฝึกอบรมทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Youngworawichian (2016) ที่พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมที่มีสถานภาพในกลุ่มที่ต่างกัน มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการรับบริการอบรมวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งก่อนและหลังการรับบริการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้รับบริการอบรมวิชาชีพที่ผ่านมา เป็นผู้รับบริการในเขตพื้นที่อำเภอชะอำ และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 10 กลุ่ม มีความหลากหลายในข้อมูลส่วนบุคคล แตกต่างจากงานวิจัยนี้ ซึ่งศึกษาจากบุคคลเพียงกลุ่มเดียว และมีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน เหตุผลที่สนับสนุนผลการศึกษานี้อีกประการหนึ่งคือ การเลือกตั้งหรือแต่งตั้งประธานชมรม และกรรมการชมรมจะดำเนินการทุกสองปี โดยที่ผ่านมา จะหมุนเวียนกันรับตำแหน่งซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของสมาชิกในขณะนั้น การทำหน้าที่และการดำเนินกิจกรรมในชมรม อยู่ภายใต้การตัดสินใจของกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น บุคคลที่มีสถานภาพเป็นประธานชมรม กรรมการบริหารชมรม และสมาชิกชมรม จึงมาจากกลุ่มบุคคลที่มีพื้นฐานด้านอายุ ความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งมีผลทำให้ถึงพอใจต่อกระบวนการอบรมไม่แตกต่างกัน

สรุป

หลักสูตรอบรมวิชาชีพด้านอาหาร จัดทำขึ้นตามความต้องการของสูงอายุบ้านห้วยทรายเหนือ ที่บูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และนักวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นให้

ผู้สูงอายุได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ เป็นหลักสูตรการทำอาหารว่าง ขนมหวาน น้ำพริก ประกอบด้วย 11 หัวข้อ ใช้กระบวนการอบรมที่เสริมสร้างความรู้ ทักษะ เจตคติที่ครอบคลุมกิจกรรมทางสังคม ใช้สถานที่ของชมรมในการอบรม ในวันทำการ โดยวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิทยากรจากสถาบันการศึกษา มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ มีกระบวนการอบรมที่ใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริมกิจกรรมทางสังคม และมีการประเมินผลทั้งก่อนและหลังอบรมโดยผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วม ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับลดรายละเอียดเนื้อหาภาคความรู้ ปรับลดหัวข้อในตำรับอาหาร เพิ่มรายการสื่ออบรมประเภทของจริง เพิ่มเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในช่วงการปฏิบัติงาน ส่วนการทดลองใช้หลักสูตรวิชาชีพด้านอาหาร พบว่า คะแนนการทดสอบความรู้หลังการอบรมของผู้รับการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทักษะการปฏิบัติ 5 ใน 7 ด้านอยู่ในระดับดีมาก ผู้รับการอบรมพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมในระดับมาก ในการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของผู้รับการอบรมวิชาชีพด้านอาหารต่อกระบวนการอบรมจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ และสถานภาพในชมรม พบว่า ผู้รับการอบรมที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้รับการอบรมที่มีอายุและสถานภาพในชมรมต่างกัน มีความพึงพอใจต่อกระบวนการอบรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้สูงอายุต้องการให้มีการอบรมโดยใช้ความรู้ของผู้รู้ในท้องถิ่นร่วมกับนักวิชาการในลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้การสนับสนุน โดยจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความเชี่ยวชาญของผู้สูงอายุ เพื่อให้ความรู้ดังกล่าวคงอยู่ และสร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาในชุมชน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 หลักสูตรอบรมวิชาชีพด้านอาหารที่พัฒนาขึ้น เป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่เกิดจากความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และนักวิชาการ จึงมีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนโดยขอความร่วมมือนักวิชาการในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพอื่น เนื่องจากยังมีผู้สูงอายุที่ใช้เวลาว่างในการทำผลิตภัณฑ์อื่นเป็นงานอดิเรกและหารายได้ เช่น งานประดิษฐ์จากเปลือกหอย ดอกไม้จันทน์

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรซึ่งผู้รับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่าหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่ในการนำไปใช้ประโยชน์ อาจเพิ่มกิจกรรมศึกษาดูงานในกลุ่มชมรมผู้สูงอายุอื่นหรือชุมชนอื่นที่มีการทำผลิตภัณฑ์ในลักษณะเดียวกัน เพิ่มเติมสื่อการอบรมในรูปแบบของวีดิทัศน์ ขั้นตอนการทำอาหารที่ให้การอบรมเพื่อสร้างความเพลิดเพลินและช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าใจกระบวนการทำอาหารมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

1. ควบคู่การศึกษาหลักสูตรและแนวทางการอบรมวิชาชีพที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการอบรมและแลกเปลี่ยนความรู้ของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และทักษะจากองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น และเป็นการสร้างความผูกพัน ความหวงแหน และความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่

2. ควบคู่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลเชิงลึกของผู้สูงอายุสำหรับใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบายและพัฒนากิจการให้บริการหรือการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุตามยุทธศาสตร์การประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

References

- Sungnoen, J. (2017). Relationship Between Attitude in Self-Care Behavior, access to Public Health Care System and Self-Care Behavior of the Self-Care Behavior of the Elderlies at Ban Huay Sai Neu Community, Phetchaburi Province. *Journal of The Research Promotion Association*, 8(1), 337-348.
- Barnard, T. (1996). Teaching Teacher UV: The Learning Cycle. *Science and Children*, 7, 30-32.
- Best, J.W. (1970). *Research in Education*. (2nd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Choosup, S. (2013). Satisfaction of The Trainees toward the Occupation Development Program. *Swu e-journal*, 16(2016).
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute (TGRI). (2016). *The Thai Elderly 2014*. Bangkok: Amarin Printing.
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation & Personality*. New York: Harper and Row Publishers.
- Phillip, M. (2001). *How to Make Lifelong Learning a Reality; Implication for Planning of Education Provision in Australia*. In International Handbook of Lifelong Learning (Part one). The Netherland: Kluwer Academic.
- National Economic and Social Development Board. (2009). *Guidelines for Driving Intergrated Elderly Development Strategies*. (n.p.)
- National Economic and Social Development Board. (2019). *Measures to Drive the National Agenda on the Aging Society 6 Sustainable 4 Change*. (Revised version). Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public Company Limited.
- National Statistical Office. (2018). *Report on The 2017 Survey of The Older Persons in Thailand*. Bangkok: National Statistical Office.

- Non-Formal Education Department Division. (2000). *Local Curriculum Development Guide*. Revised version. Bangkok: Odian Store.
- Office of the Education Commission. (2000). *Lifelong Learning Strategies: A Seminar Report*. Retrieved February 18, 2019, from <http://202.143.150.11/media/ebook/pdf/4318005/pdf>
- Othaganont, P. et al. (2014). The Development of a Training Curriculum on Health Promotion Knowledge Management Skills for the Elders. *Thai Science and Technology Journal (TSTJ)*, 22(5), 716-730.
- Paibulsiri, P. (2012). Curriculum Development for Increasing the Quality of Life in the Aging. *EAL Heritage Journal Social Science and Humanities*, 2(1), 191-199.
- Sungsri, S. (2000). *Policy for Promotion Lifelong Learning of Thailand: A Seminar Report*. Bangkok: The National Institute of Education Technology. Office of the National Education Commission.
- Taweecheep, N., Suriya, T., & Phoomchan, P. (2016). Development of water hyacinth handicrafts vocational training program for senior citizens. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 37(2016), 279-290.
- United Nations. (2015). *World Population Ageing 2015*. New York: United Nations.
- Taro, Y. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3th ed.). New York: Harper and Row Publication.
- Yamekaew, J. (2017). Activity Formats for The Elder People in Happiness School of Taidong Sub-District Wangpong District Phetchabun Province. *The 17th Graduate Studies of Northern Rajabhat University Network Conference*. (pp.1401-1412). Pibulsongkram Rajabhat University.
- Youngworawichian, P. (2015). *Satisfaction of Phetchaburi Province Communities towards Vocational Training Service of Institute of Development and Research, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon*. (Master's Thesis). Kasetsart University. Bangkok.
- Yuriek, A.G. et al. (1980). *The Aged Person and Nursing*. New York: Appleton-Century Crofts.